

PROBLEMS IN APPLYING THE BEST INTERESTS OF THE CHILD PRINCIPLE TO PROTECT THE RIGHTS OF CHILDREN BORN THROUGH ASSISTED REPRODUCTIVE TECHNOLOGY WITHIN LGBTQ+ FAMILIES: A STUDY ON PARENTAL AUTHORITY

Boonyawee Prasertsopar¹ and Nattapat Limsirithong²

^{1,2}Master of Laws, Assumption University, Huamak, Bangkok, Thailand;

boonyaweeprasertsopar@gmail.com

ARTICLE HISTORY

Received: 20 September 2025 **Revised:** 21 September 2025 **Accepted:** 22 September 2025

ABSTRACT

This research aims to study the concepts and legal frameworks related to assisted reproductive technology (ART) in Thailand, focusing on problems in applying the best interests of the child principle to protect the right of children born through assisted reproductive technology within LGBTQ+ families on parental authority. It analyzes parental authority under the Protection of Children Born through Assisted Reproductive Technologies Act B.E. 2558 (2015) and compares it with the legal systems of the United Kingdom and Greece. The study identifies three main issues: limitations in access to reproductive technology, restrictions on legal parenthood and parental authority, and the absence of consistent judicial standards in interpreting the best interests of the child. Based on this analysis, the study concludes that The Protection of Children Born through Assisted Reproductive Technology Act B.E. 2558 (2015) presents several limitations. First, there are restrictions on access to assisted reproductive technology for families with diverse sexual orientations. The law defines “legally married husband and wife” under Sections 3 and 21, thereby limiting rights exclusively to heterosexual married couples. Consequently, LGBTQ+ families are unable to equally access the right to have children through assisted reproductive technology. Second, there are restrictions on legal parenthood and parental authority. Under Section 29, children born through assisted reproductive technology are recognized as legitimate children only of heterosexual married couples, in line with the Civil and Commercial Code, Section 1546, which upholds the principle of motherhood by bloodline. In families with diverse sexual orientations, intended parents cannot be recognized as legal parents; instead, the child is legally deemed the child of the surrogate mother. Moreover, Section 34, which refers to the application of the Civil and Commercial Code, Sections 1566 and 1567 concerning parental authority, prevents same-sex couples from exercising joint parental authority in the same manner as heterosexual spouses. This results in same-sex couples being denied the legal status of joint parents, thereby undermining the stability and welfare of the child. Third, the principle of the best interests of the child remains inadequately fulfilled. The interpretation of “the well-being and best interests of the child” under Section 30 still lacks clear criteria and enforceability, creating legal uncertainty and potentially violating

the rights of the child. Furthermore, the surrogate mother is designated as the temporary guardian, despite having no intention of raising the child, which imposes an unfair burden on her and does not align with the principle of the best interests of the child.

Keywords: Assisted Reproductive Technology, LGBTQ+ families, Best Interests of the Child ,Parental Authority

CITATION INFORMATION: Prasertsopar, B. & Limsirithong, N. (2025). Problems In Applying the Best Interests of The Child Principle to Protect the Rights of Children Born Through Assisted Reproductive Technology Within Lgbtq+ Families: A Study on Parental Authority. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(9),8.

ปัญหาแนวทางในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ภายในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ: ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจปกครอง

บุญยวีร์ ประเสริฐโสภา¹ และ ณิชฎภัทร ลิ้มศิริรัง²

^{1,2}หลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ; boonyaweeprasertsopar@gmail.com

(ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในประเทศไทย อีกทั้งวิเคราะห์ปัญหาแนวทางในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ กรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจปกครอง ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 และศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศกรีซ พบว่ามีประเด็นปัญหาดังนี้ ข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ข้อจำกัดในการเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง และการตีความหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กยังขาดบรรทัดฐานในการตีความของศาลที่จะต้องให้เป็นไปตามความผาสุกและประโยชน์สูงสุดของเด็ก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจึงได้ข้อสรุป ดังนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ประเด็นที่ 1 มีข้อจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์สำหรับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศกล่าวคือกฎหมายกำหนดนิยาม “สามีและภริยาชอบด้วยกฎหมาย” ตามมาตรา 3 และมาตรา 21 ทำให้สิทธิถูกจำกัดอยู่ที่คู่สมรสชายหญิงเท่านั้นทำให้ครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการมีบุตรผ่านเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ได้อย่างเท่าเทียม ประเด็นที่ 2 มีข้อจำกัดในการเป็นผู้ปกครองและใช้อำนาจปกครอง ตามมาตรา มาตรา 29 เด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ถูกกำหนดให้เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของคู่สมรสชายหญิงเท่านั้น โดยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 ที่ยังยึดหลักการตามสายโลหิต ในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศผู้ประสงค์จะมีบุตรจึงไม่อาจเป็นผู้ปกครองได้แต่ต้องเป็นบุตรของหญิงรับตั้งครรภ์แทน และตามมาตรา 34 ที่ให้ใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้เมื่อพิจารณาแล้วข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร มาตรา 1566 และมาตรา 1567 คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันโดยทันทีได้เหมือนคู่สมรสต่างเพศส่งผลให้คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถมีสถานะผู้ปกครองร่วมได้ ทำให้เด็กขาดความมั่นคงทางสวัสดิภาพ ประเด็นที่ 3 หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กการตีความ “ความผาสุกและประโยชน์ของเด็ก” ตามมาตรา 30 นั้นยังคงขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการตีความและการใช้บังคับ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนทางกฎหมายและอาจละเมิดสิทธิของเด็ก อีกทั้งหญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนยังถูกกำหนดให้เป็นผู้ปกครองชั่วคราวแม้ไม่มีเจตนาจะเลี้ยงดู อันเป็นภาวะที่ไม่เป็นธรรมและไม่สอดคล้องกับหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

คำสำคัญ: การเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์, ครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ, หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก, อำนาจปกครอง

ข้อมูลการอ้างอิง: บุญยวีร์ ประเสริฐโสภา และ ณิชฎภัทร ลิ้มศิริรัง. (2568). ปัญหาแนวทางในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ภายในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ: ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจปกครอง. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(9),8.

บทนำ

ในยุคปัจจุบันประเทศไทยกำลังพบกับวิกฤตอัตราภาวะเจริญพันธุ์ (Total Fertility Rate - TFR) ลดลงอย่างรวดเร็วและกลายเป็นสังคมสูงวัย (aged society) ที่ไร้บุตรหลานด้วยปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ การแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรที่สูงขึ้นเพราะอัตราเงินเฟ้อ หรือความต้องการส่วนบุคคลที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างอิสระ ความหลากหลายทางเพศ หรือปัญหาสังคมต่าง ๆ ไปจนถึงปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ โดยวิกฤตการณ์นี้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา

นอกจากอัตราการเกิดที่ต่ำลงแล้วนั้น ประเทศไทยในยุคปัจจุบันยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ LGBTQ+ ในหลายด้าน โดยจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่สุดของชาว LGBTQ+ ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2568 เป็นวันที่กฎหมายสมรสเท่าเทียม หรือพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2567 มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการ การเปลี่ยนแปลงที่ได้กล่าวไปข้างต้นส่งผลให้การส่งเสริมการมีบุตรถูกบรรจุเป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาลและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุน ซึ่งการส่งเสริมการมีบุตรหรือส่งเสริมการเกิด เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว พ.ศ. 2565–2580 (ปิยะรัตน์ เอี่ยมคง รัชณัท พันทรา กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง และ สุภาพร สมบัติ, 2567) โดยมีการส่งเสริมการให้บริการรักษาภาวะมีบุตรยากด้วยวิธีฉีดน้ำเชื้อเข้าโพรงมดลูก (Intrauterine insemination - IUI) วิธีดังกล่าวนี้มีการใช้อย่างแพร่หลาย เป็นวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ ที่มีวิธีการไม่ซับซ้อน มีความเสี่ยงต่ำภาวะแทรกซ้อนน้อยและค่าใช้จ่ายไม่สูง (สุภลักษณ์ พารา, 2019) และพัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลให้สามารถให้บริการทำเด็กหลอดแก้ว (In-vitro Fertilization - IVF) อีกวิธีการหนึ่งที่สามารถทำได้ในการตั้งครรภ์บุตรของบุคคลผู้ที่มีภาวะมีบุตรยากหรือไม่สามารถอุ้มครรภ์บุตรได้เอง คือ “การตั้งครรภ์แทน” หรือที่มักเรียกกันว่า “การอุ้มบุญ” (Surrogacy)

การตั้งครรภ์แทนนั้นได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนโดยกระทรวงสาธารณสุขและกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (สบส.) เพื่อนำมาใช้เป็นกลไกในการส่งเสริมมาตรการการมีบุตร โดยให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ประสบปัญหาภาวะมีบุตรยากในการเข้ารับบริการด้านเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยกฎหมายที่ควบคุมการตั้งครรภ์แทนในประเทศไทยที่จะนำมาศึกษาคือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558

จากการศึกษาพบปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้ 1) มีข้อจำกัดในเรื่องของการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยบริบทของคำว่าสามีและภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย 2) ข้อจำกัดในการเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง ส่งผลให้ยังไม่บรรลุเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก 3) ขาดบรรทัดฐานในการตีความของศาลที่จะต้องให้เป็นไปตามความผาสุกและประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ดังนั้น ในบทความนี้ผู้เขียนจึงมุ่งศึกษาถึงปัญหาแนวทางในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ภายในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศโดยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครอง และนำไปเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศได้แก่ สหราชอาณาจักร และประเทศกรีซ เพื่อวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันกับสภาพสังคมในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์: ความหมาย และ ประเภท

เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (Assisted Reproductive Technology - ART) หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์ที่ใช้รักษาและช่วยตั้งครรภ์ โดยการนำเอาไข่หรือตัวอ่อนของมนุษย์ออกมาดำเนินการทางวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์เพื่อช่วยให้เกิดการตั้งครรภ์ ในปัจจุบันมีวิธีการหลากหลายวิธีที่เป็นที่นิยม โดยแบ่งประเภทวิธีที่มีการปฏิสนธิภายนอกในร่างกาย ได้แก่ การทำซิฟต์ (ZIFT) การทำเด็กหลอดแก้ว (IVF) และการฉีดอสุจิเข้าไปในไข่โดยตรง

(Intracytoplasmic Sperm Injection - ICSI) การช่วยให้มีบุตรโดยวิธีที่มีการปฏิสนธิภายในร่างกาย ได้แก่ การฉีดเชื้อผสมเทียมหรือการฉีดน้ำอสุจิเข้าสู่โพรงมดลูกโดยตรง (IUI) และการทำกิฟต์ (GIFT) (กัชร พฤษพานานนท์, 2561) โดยกระบวนการเหล่านี้อาจทำได้โดยการอุ้มบุญ (Surrogacy) คือวิธีการทางการแพทย์อย่างหนึ่งที่ออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือคู่สมรสที่มีปัญหาในการมีบุตรเอง โดยการให้บุคคลที่สามตั้งครรภ์แทน เรียกว่า “แม่อุ้มบุญ” ซึ่งจะช่วยให้คู่สมรสสามารถมีลูกได้ผ่านการตั้งครรภ์ของหญิงอื่น ซึ่งตามกฎหมายไทยนั้นให้การอุ้มบุญห้ามไม่ให้กระทำเป็นเชิงพาณิชย์

แนวคิดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หลักการประโยชน์สูงสุดของเด็กซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กนั้นที่มีมาที่ไปอันยาวนานและซับซ้อนโดยเริ่มมาจากแนวคิดเรื่องสิทธิเด็กในกฎหมายระหว่างประเทศ สิทธิของเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญในหลักสิทธิมนุษยชน โดยมีรากฐานจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งระบุว่าทุกคนต้องได้รับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี เสรีภาพ และสันติสุข โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา หรือสภาพร่างกายและสุขภาพ ต่อมาสหประชาชาติได้ออก “ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของสิทธิเด็กภายใต้กรอบของสิทธิมนุษยชน แต่เนื่องจากปฏิญญาฉบับดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์กฎหมายระหว่างประเทศ จึงยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายประเทศ กระทั่งในปี พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) องค์การสหประชาชาติได้ยกระดับการคุ้มครองสิทธิเด็กให้มีผลทางกฎหมายโดยออก “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” (Convention on the Rights of the Child) ซึ่งกลายเป็นตราสารระหว่างประเทศที่มีผลผูกพัน และมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของเด็กอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ วัฒนดี เหลืองประภัสร์ และปานรัตน์ นิรมাত্রลุง, 2556) โดยประเทศไทยได้ให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กผ่านการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ประเทศไทยจึงมีข้อผูกพันในการดำเนินการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กทุกกลุ่ม โดยหลักการคุ้มครองสิทธิเด็ก 4 ประเภทในอนุสัญญามีดังนี้ 1) สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด 2) สิทธิในการได้รับการ 3) สิทธิในการได้รับการ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วมในสังคม (พรนิภา วิเศษสุวรรณ และโกวิท วงศ์สุววัฒน์, 2563) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วในบริบทของครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงไม่มีการกล่าวถึงและไม่มีการจัดฐานในการตีความให้เป็นที่ไปตามหลักสากลเพื่อความเท่าเทียมกันของเด็กที่เกิดมาทุกคน

แนวคิดทางชีววิทยาหรือสายเลือดโลหิต (Biological or Genetic Approach)

แนวคิดทางชีววิทยาหรือสายเลือดโลหิตเป็นกระบวนทัศน์ดั้งเดิมที่ฝังรากลึกอยู่ในระบบกฎหมายครอบครัวของไทยและประเทศต่างๆ โดยมีหลักการพื้นฐานคือ การยึดถือความสัมพันธ์ทางชีวภาพและพันธุกรรม (Biological and Genetic Linkage) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการกำหนดสถานะความเป็นบุพการีและสิทธิในการปกครองดูแลเด็ก แนวคิดดังกล่าวนี้ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า ความเป็นพ่อแม่กำเนิดขึ้นจากการให้กำเนิด และเด็กที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดโดยตรงย่อมมีสถานะเป็น “ผู้สืบสันดาน” ซึ่งเป็นสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนและพิสูจน์ได้ในทางวิทยาศาสตร์ (กวีนิรดา ปานกลาง, 2562) อย่างไรก็ตามเมื่อนำทฤษฎีดังกล่าวมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 กรณีปรับใช้กับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ พบว่ามีข้อจำกัดที่ไม่สามารถตอบสนองต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งครอบครัวไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงรูปแบบเดิมอีกต่อไป ทำให้เกิดช่องว่างในการคุ้มครองเด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางสายเลือดเพียงอย่างเดียว

แนวคิดที่เห็นความสัมพันธ์เป็นหลัก (The Relational Approach)

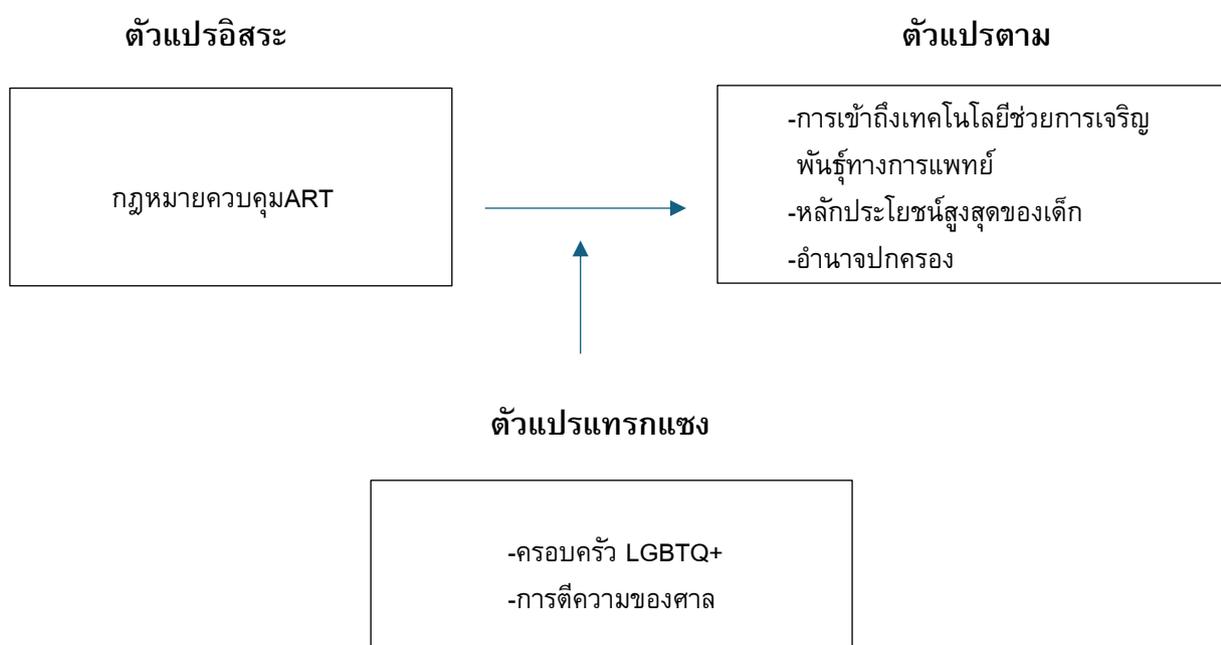
ทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์สมัยใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างครอบครัวในสังคมปัจจุบัน แนวคิดนี้เปลี่ยนจากเดิมเป็นการยึดโยงกับความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมมาสู่การให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริงระหว่างเด็กกับผู้ปกครองหรือผู้รับเลี้ยงหรือดูแล โดยถือว่าความสัมพันธ์นี้คือหัวใจหลักที่สำคัญในการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และสถานะความเป็นบุพการีตามกฎหมาย (Martha Fineman, 2006) เมื่อพิจารณาในบริบทของครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศแนวคิดนี้ทำให้เด็กมีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนและมีบุพการี

ครบถ้วนสมบูรณ์นับตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งเป็นการอุดช่องว่างของ “ภาวะสุญญากาศทางกฎหมาย” (Legal Vacuum) ได้อย่างตรงจุด โดยไม่ต้องรอกกระบวนการทางศาลที่ยืดเยื้อเพื่อกำหนดสถานะในภายหลัง ถือเป็นส่งเสริมสิทธิความเสมอภาคของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และที่สำคัญที่สุดคือการยึดถือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยการสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ชีวิตของเด็กมาเป็นลำดับแรก

สมมติฐานการวิจัย

การปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กในกรณีการใช้อำนาจปกครองในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มีข้อจำกัดในเรื่องของการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยบริบทของคำواسามิและภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย มีข้อจำกัดในการเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง ส่งผลให้ยังไม่บรรลุเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเนื่องจากยังขาดบรรทัดฐานในการตีความของศาลที่จะต้องให้เป็นไปตามความผาสุกและประโยชน์สูงสุดของเด็ก

กรอบแนวคิดแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเน้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากสองประเภทหลัก ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้ การศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิเน้นไปที่การวิเคราะห์บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตั้งครรภ์แทนในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ยังได้ศึกษากฎหมายในต่างประเทศที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ ได้แก่ Human Fertilisation and Embryology Act 2008 ของสหราชอาณาจักร และประมวลกฎหมายแพ่งกรีก (Greek Civil Code) ของประเทศกรีซ รวมทั้งศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิจากวารสารกฎหมาย และ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทย สหราชอาณาจักร และประเทศกรีซ มีดังนี้ ประเทศไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558

การเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ตามนิยามของคำว่า “สามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย” ใน มาตรา 3 “การตั้งครรภ์แทน” หมายความว่า การตั้งครรภ์โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีข้อตกลงเป็นหนังสือไว้กับสามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายก่อนตั้งครรภ์ว่าจะให้ทารกในครรภ์เป็นบุตรของสามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น” และตามมาตรา 21 “ภายใต้บังคับมาตรา 15 มาตรา 16 และ มาตรา 18 การดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนอย่างน้อยต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (1) สามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งภรรยาไม่อาจตั้งครรภ์ได้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนต้องมีสัญชาติไทยในกรณีที่สามีหรือภรรยามีได้มีสัญชาติไทยต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ตามคำนิยามของพระราชบัญญัตินี้หมายถึง เพียงคู่สมรสเพศชายและหญิงเท่านั้น (ชวินโรจน์ ชีรพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเงางาม, 2560) จึงวิเคราะห์ได้ว่าในครอบครัวที่เป็นคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงถูกจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ จึงถือได้ว่าขัดต่อหลักความเสมอภาค หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยความไม่สอดคล้องกันนี้สร้างปัญหาใหญ่สำหรับครอบครัว LGBTQ+ ที่แม้ในขณะนี้จะสามารถจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายสมรสเท่าเทียมได้ แต่ก็ยังถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ฉบับนี้

การเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง หลักการในเรื่องของการเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครองในพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 29 วรรคแรกนั้นกำหนดให้เด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาค โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไม่ว่าจะให้ภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายตั้งครรภ์เอง หรือ ให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยหญิงอื่นให้ถือว่าเด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ดีความได้ว่าเด็กจะมีบิดาและมารดาตามกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อคู่สมรสเป็นเพศชายและหญิง(ปาริชาติ ม่วงศิริ, 2565) จากการศึกษาและวิเคราะห์เห็นได้ว่าเมื่อไม่มีบทบัญญัติที่รับรองคู่สมรสเพศเดียวกัน ส่งผลให้เด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศย่อมไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ เด็กที่เกิดมาจะไม่ใช่นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของคู่ชีวิตที่ประสงค์จะมีบุตรแต่จะเป็นบุตรของหญิงรับตั้งครรภ์แทนจากการให้กำเนิด โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 1546 ในเรื่องหลักการเป็นมารดาตามหลักสายโลหิต ซึ่งทำให้เด็กที่เกิดมาอาจไม่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการมีผู้ปกครองที่ประสงค์อยากจะมีบุตรโดยแท้จริง และตามมาตรา 34 กำหนดให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและมรดกมาใช้บังคับโดยอนุโลม เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วพบว่าข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 และ มาตรา 1567 แม้วากฎหมายสมรสเท่าเทียมจะมีการบังคับใช้แล้วตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2567 แต่ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่มคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ ยังคงยึดโยงกับสถาบันการสมรสระหว่างชายหญิง จากการวิเคราะห์พบว่าส่งผลให้คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันโดยทันทีได้เหมือนคู่สมรสต่างเพศทำให้เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศประสบปัญหาที่ผู้ปกครองอีกฝ่ายซึ่งไม่มีสถานะทางกฎหมาย ไม่สามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับเด็กได้จึงยังไม่บรรลุหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก มาตรา 30 กำหนดให้ในกรณีที่สามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด ให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองเด็กจนกว่าจะมีการตั้งผู้ปกครองขึ้นใหม่ ให้หญิงรับตั้งครรภ์แทน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอให้ศาลตั้งผู้ปกครองได้ และการตั้งผู้ปกครองศาลต้องคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าแม้จะบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญในการแต่งตั้งผู้ปกครองแต่ในทางปฏิบัติก่อให้เกิดปัญหาในการตีความและบังคับใช้เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวเป็น

เพียงหลักการทั่วไปไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีบรรทัดฐานในการรับรองคุณภาพชีวิตเด็กที่ชัดเจน และยังให้หญิงรับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองซึ่งชัดเจนนารมณ์ของหญิงรับตั้งครรภ์แทนที่มีจุดประสงค์เพียงแคร์รับตั้งครรภ์แทนเท่านั้น (พรรณธิพา สุขจิตร์ และ เกียรติพร อำไพ, 2566) จากการวิเคราะห์จึงพบปัญหาในเรื่องการตีความคำว่า "ความผาสุกและประโยชน์ของเด็ก" แม้จะมีกฎกระทรวงที่กำหนดแนวทางการพิจารณาประโยชน์สูงสุดของเด็กไว้แล้วก็ตาม แต่แนวทางดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะและความเสี่ยงที่แตกต่างของกลุ่มเด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งมีความแตกต่างจากครอบครัวทั่วไป แต่ยังไม่มีการกำหนดที่แน่นอนในการตีความและบังคับใช้ อันอาจกระทบต่อสิทธิและความมั่นคงของเด็กโดยตรง ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในเชิงปฏิบัติเรื่องความไม่แน่นอนของสถานภาพ ซึ่งในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นเด็กเกิดมาอาจไม่มีผู้ปกครองตามกฎหมายที่ชัดเจนในทันทีที่เด็ก ดังนั้นเด็กจึงอยู่ในภาวะสุญญากาศทางกฎหมาย (Legal vacuum) ต้องรอการพิจารณาของศาลเท่านั้นเนื่องจากในพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้เปิดช่องว่างให้กับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนการที่กำหนดให้หญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองจนกว่าจะมีผลเปลี่ยนแปลงตามกรณีที่กำหนดในมาตราดังกล่าว ส่งผลให้อาจเกิดปัญหาเรื่องการเลี้ยงดูเด็กในอนาคต อาจเป็นปัญหาทางสังคม เช่น การทารุณกรรมเด็ก หรือ การทอดทิ้งเด็ก เป็นต้น ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

สหราชอาณาจักร พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิสนธิและตัวอ่อนของมนุษย์ ค.ศ.1990 (Human Fertilisation and Embryology Act 1990)

การเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หนึ่งในประเด็นสำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือการเปิดโอกาสให้คู่รักทุกเพศสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ได้โดยไม่จำกัดเพศหรือสถานะสมรสโดยอนุญาตให้คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่ง การเลี้ยงดูบุตร (parental order) จากการศึกษาเห็นได้ว่ามีความแตกต่างจากกฎหมายไทยที่ยังมีข้อจำกัดสำหรับกลุ่มคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ พระราชบัญญัติของสหราชอาณาจักรเน้นความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ ให้สิทธิในการเข้าถึงแก่ทุกครอบครัวที่มีความประสงค์ที่จะมีบุตร

การเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง ตามมาตรา 33 ของกฎหมาย กำหนดขอบเขตความเป็น "มารดา" โดยระบุว่า หญิงที่ตั้งครรภ์และคลอดบุตรจะถูกถือว่าเป็นแม่ของเด็กโดยชอบด้วยกฎหมายจนกว่าจะมีคำสั่งศาลเพื่อเปลี่ยนแปลง โดยออกคำสั่งการเลี้ยงดูบุตร (parental order) ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะ ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับการปฏิบัติทางกฎหมายเสมือนว่าเป็นบุตรของผู้ร้องคำสั่งการเลี้ยงดูบุตร เช่น หญิงและสามี คู่ชีวิตในทางกฎหมาย หรือคู่รักที่อยู่ในความสัมพันธ์แบบครอบครัวที่ยั่งยืนที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน ตามมาตรา 54 (Burrell Celia, 2023) จากการศึกษาเห็นได้ว่ากฎหมายสหราชอาณาจักรแตกต่างกับประเทศไทยโดยให้หญิงรับตั้งครรภ์แทนเป็นมารดาตั้งแต่วแรก แต่อย่างไรก็ตามก็ยังเปิดโอกาสให้กับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งการเลี้ยงดูบุตร (parental order) เพื่อเปลี่ยนแปลงให้ผู้ประสงค์จะมีบุตรได้เป็นผู้ปกครอง ถือเป็นการรักษาผลประโยชน์สูงสุดของเด็กให้ได้รับการดูแลจากผู้ปกครองที่แท้จริงได้โดยตัวบทกฎหมายนี้ ในกรณีที่หญิงซึ่งเข้ารับกระบวนการทางการแพทย์เพื่อให้เกิดการปฏิสนธิอยู่ในสถานภาพสมรสในขณะนั้น แต่ตัวอ่อนที่ใช้ในการปฏิสนธิถูกสร้างขึ้นจากสเปิร์มของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สามีของเธอ กฎหมายกำหนดว่าสามีเป็นบิดาของเด็กโดยชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ให้ความยินยอมต่อกระบวนการดังกล่าว ในลักษณะเดียวกัน หากหญิงที่ตั้งครรภ์เป็นคู่ชีวิตในความสัมพันธ์ คู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งจะถือว่าเป็นผู้ปกครองร่วมของเด็ก เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ว่าไม่ได้ให้ความยินยอมต่อกระบวนการนี้ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 35 และมาตรา 42 บทบัญญัตินี้สะท้อนถึงความพยายามของกฎหมายในการสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิของบุคคลในความสัมพันธ์และผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือ "ความยินยอม" เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นภายหลังจากการปฏิสนธิและการเกิดของเด็ก

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก กฎหมายของสหราชอาณาจักรให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพของเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ กำหนดให้เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นบุตรชอบด้วย

กฎหมายของผู้ที่ประสงค์จะมีบุตร โดยที่ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดการเลี้ยงดูบุตร ตามมาตรา 54 (ศุภาพิชญ์ อิงคโชติวัฒน์,2023) ซึ่งไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นแค่คู่สมรสชายหญิง แต่คู่สมรสเพศเดียวกันก็สามารถเป็นผู้ปกครองได้ และการดำเนินการในคำขอนี้ถือเป็นคดีครอบครัว (family proceedings) ตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 ซึ่งทำให้ในการพิจารณาใดๆเกี่ยวกับเด็กศาลต้องคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรกโดยไม่คำนึงถึงเรื่องเพศสภาพของผู้ปกครอง

ประเทศกรีซ ประมวลกฎหมายแพ่งกรีก (Greek Civil Code)

การเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การแพทย์ การเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การแพทย์ถูกจำกัดสิทธิคู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถมีสิทธิในการตั้งครรภ์แทนในกรีซได้ (Vasileiou M,2025) มาตรา 1458 ในกฎหมายแพ่งของกรีซยังมีข้อกำหนดในการเข้าถึงเทคโนโลยีนี้ ให้เฉพาะกรณีผู้หญิงที่ต้องการมีบุตรแต่ไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ด้วยเหตุผลทางการแพทย์เท่านั้น โดยหลังจากการแก้ไขกฎหมายล่าสุดในปี 2025 กฎหมายได้ระบุอย่างชัดเจนว่า การไม่สามารถตั้งครรภ์เนื่องจากเพศสภาพ (gender identity) ไม่ถือว่าเป็นความไม่สามารถทางการแพทย์อีกต่อไป อีกทั้งในมาตราเดียวกัน ยังมีการกำหนดข้อจำกัดเพิ่มเติมโดยไม่อนุญาตให้ผู้ชายโสดหรือครอบครัวที่มีความหลากหลายทางใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การแพทย์ จากกรณีวิเคราะห์พบว่าการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การแพทย์ถูกจำกัดไว้เพียงคู่สมรสต่างเพศและผู้หญิงโสดที่มีปัญหาการตั้งครรภ์บุตรเท่านั้น ซึ่งถึงแม้กฎหมายกรีซจะอนุญาตให้คู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศสมรสกันได้ แต่กฎหมายยังไม่ได้แก้ไขให้สามารถมีสิทธิในการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การแพทย์ได้ ซึ่งเป็นการปิดกั้นในประเด็นการตั้งครรภ์แทนของครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างชัดเจนเช่นเดียวกับประเทศไทย ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ขัดต่อหลักความเสมอภาค และ หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง กฎหมายกรีซได้กำหนดหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับสถานะความเป็นพ่อแม่ของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนเพื่อสร้างความมั่นคงทางกฎหมายและคุ้มครองสิทธิของเด็ก มาตรา 1461 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งกรีก (Greek Civil Code) ระบุว่าหญิงที่ตั้งครรภ์แทน (Surrogate Mother) จะไม่ถือว่าเป็นมารดาตามกฎหมายแม้จะเป็นผู้ให้กำเนิดเด็กก็ตาม ขณะที่หญิงผู้ได้รับอนุญาตจากศาลให้เป็นผู้ประสงค์มีบุตร (Intended Mother) จะถือเป็นมารดาตามกฎหมายทันทีเมื่อเด็กคลอด โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการรับบุตรบุญธรรม และหากหญิงดังกล่าวมีสามี สามีของเธอจะได้รับการรับรองเป็นบิดาตามกฎหมายโดยทันที (Vasileiou M,2025) และมาตรา 1461 ยังให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งศาล (Judicial Order) เพื่อรับรองสถานะความเป็นพ่อแม่ของเด็กตั้งแต่อ่อนคลอด

จากการวิเคราะห์ในบริบทของครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นพบว่ายังคงถูกจำกัดในการเป็นผู้ปกครองเนื่องจากกฎหมายกรีซให้สิทธิการเป็นผู้ปกครองกับที่หญิงประสงค์จะมีบุตรแต่ไม่สามารถมีบุตรได้ด้วยเหตุผลทางการแพทย์ และให้สิทธิสามีตามกฎหมายกรณีที่มีการสมรส ส่งผลให้ครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ คู่สมรสทั้งสองฝ่ายนั้นไม่อาจมีอำนาจที่จะเป็นผู้ปกครองได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายเลย นอกจากจะถือเป็นการเลือกปฏิบัติและความไม่เสมอภาคแล้วนั้นยังถือเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ในการคุ้มครองเด็กให้ได้รับประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก กฎหมายกรีซให้ความสำคัญกับผลประโยชน์สูงสุดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ซึ่งหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่ได้ถูกเขียนเป็นถ้อยคำตรงๆแต่ปรากฏอยู่ในเจตนารมณ์ของกฎหมาย (Sam Everingham,2025) จากการศึกษามาตรา 1459 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งกรีก เป็นบทบัญญัติที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อความปลอดภัยและสุขภาพของทั้งเด็กและหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน (surrogate mother) มีการกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดซึ่งศาลต้องพิจารณาก่อนออกคำสั่งอนุญาตให้มีการตั้งครรภ์แทน โดยหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนจะต้องมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และต้องมีเอกสารทางการแพทย์จากคณะแพทย์ยืนยันความพร้อมที่จะอุ้มท้องจนครบกำหนดคลอดได้อย่างปลอดภัยเพื่อปกป้องสุขภาพของเด็กในครรภ์ลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับทั้งแม่และเด็กสะท้อนเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งให้เป็นไปเพื่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดของเด็กที่จะเกิดมาตามหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก และมาตรา 1461 ยังให้อำนาจศาลในการออก

คำสั่งศาล (Judicial Order) เพื่อรับรองสถานะความเป็นพ่อแม่ของเด็กตั้งแต่ก่อนคลอดนั้นยังเป็นการคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเพื่อไม่ให้เด็กตกอยู่ในสถานการณ์การขาดผู้ปกครอง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายของประเทศกรีซก็ยังคงมีการขัดเจตนาของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กสำหรับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศเนื่องจากหลักประโยชน์สูงสุดที่กล่าวมานี้สามารถคุ้มครองได้แค่เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในครอบครัวคู่สมรสต่างเพศและหญิงโสดเท่านั้น

ตารางเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทย สหราชอาณาจักร และประเทศกรีซ

ประเทศไทย	สหราชอาณาจักร	ประเทศกรีซ
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558	พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิสนธิและตัวอ่อนของมนุษย์ ค.ศ.1990	ประมวลกฎหมายแพ่งกรีก(Greek Civil Code)
การเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์		
คู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงถูกจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์	คู่รักทุกเพศสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์	คู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงถูกจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
การเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง		
มาตรา 29 วรรคแรกนั้น หมายความว่าเด็กจะมีบิดาและมารดาตามกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อคู่สมรสเป็นเพศชายและหญิง เด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศจะไม่ใช่บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของคู่ชีวิตที่ประสงค์จะมีบุตรแต่จะเป็นบุตรของหญิงรับตั้งครรภ์แทนจากการให้กำเนิด มาตรา 34 เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร มาตรา 1566 และมาตรา 1567 คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันโดยทันทีได้เหมือนคู่สมรสต่างเพศ	มาตรา33 หญิงที่ตั้งครรภ์และคลอดบุตรจะถูกถือว่าเป็นแม่ของเด็กโดยชอบด้วยกฎหมายจนกว่าจะมีคำสั่งการเลี้ยงดูบุตรตามมาตรา 54 โดยไม่จำกัดเพศ มาตรา 35 และมาตรา42 กฎหมายกำหนดให้สามีหรือคู่ชีวิตของหญิงที่เข้ารับการปฏิสนธิทางการแพทย์ถือเป็น ผู้ปกครอง โดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ให้ความยินยอม บทบัญญัตินี้เน้นการคุ้มครองเด็ก โดยใช้ “ความยินยอม” เป็นเงื่อนไขหลักเพื่อลดข้อขัดแย้งภายหลัง	หญิงรับตั้งครรภ์แทนจะไม่ใช่มารดา แต่หญิงที่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เป็นผู้ประสงค์จะมีบุตรจะถือว่าเป็นมารดาตามกฎหมายโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนสามีของหญิงนั้น จะถือว่าเป็นบิดาตามกฎหมายเช่นกัน ในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นทั้งสองฝ่ายนั้นไม่อาจมีอำนาจที่จะเป็นผู้ปกครองได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย
หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก		
มาตรา30 การตั้งผู้ปกครองศาลต้องคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าแม่จะบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงความ ผาสุก และประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญในการแต่งตั้งผู้ปกครองแต่ในทางปฏิบัติ	ให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพของเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดการเลี้ยงดูบุตรตามมาตรา 54 ซึ่งการออกคำสั่งนี้มีข้อกำหนดให้ศาลต้องคำนึงถึง	กำหนดให้การตั้งครรภ์แทนจะได้รับอนุญาตภายใต้คำสั่งศาลและตรวจสอบว่าผู้ร้องไม่สามารถตั้งครรภ์ได้จริงและหญิงที่ตั้งครรภ์แทนมีสุขภาพแข็งแรง เหมาะสมที่จะตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองเด็กว่าเด็กที่เกิดมาจะมีอยู่

<p>ก่อให้เกิดปัญหาในการตีความและบังคับใช้เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวเป็นเพียงหลักการทั่วไปไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และการที่กำหนดให้หญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองจนกว่าจะมีผลการตั้งผู้ปกครองใหม่ อาจทำให้เด็กไม่ได้รับสิทธิประโยชน์เท่าที่ควรจะได้รับ ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก</p>	<p>หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก</p>	<p>ในกรณีได้อย่างปลอดภัย มีสุขภาพที่แข็งแรง เพื่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดของเด็กที่จะเกิดมาตามหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก</p> <p>ให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งศาล (Judicial Order) เพื่อรับรองสถานะความเป็นพ่อแม่ของเด็กตั้งแต่ก่อนคลอดนั้นยังเป็นการคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเพื่อไม่ให้เด็กตกอยู่ในสถานการณ์การขาดผู้ปกครอง แต่อย่างไรก็ตามด้วยตัวบทกฎหมายของประเทศกรีซก็ยังมี การขัดเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กสำหรับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ</p>
---	--	---

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “ปัญหาแนวทางในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ภายในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ: ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจปกครอง” โดยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือยังคงมีข้อจำกัดสำหรับครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เด็กและครอบครัวหลากหลายทางเพศไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียม ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล และยังขัดต่อเจตนารมณ์ที่แท้จริงของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยสามารถจำแนกข้อจำกัดได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) เรื่องข้อจำกัดในเรื่องของการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยบริบทของคำว่าสามีและภรรยา โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 3 และมาตรา 21 ศึกษาแล้วพบว่า ข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ถูกจำกัดอยู่ภายใต้เนื้อหาของคำว่า “สามีและภรรยาชอบด้วยกฎหมาย” ตามมาตรา 3 และมาตรา 21 จึงมีผลทำให้ครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการมีบุตรได้อย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับชวินโรจน์ ธีรพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเจนงาม (2560) ที่มีความเห็นว่าการจำกัดสิทธิดังกล่าวถือได้ว่าขัดต่อหลักความเสมอภาค และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 2) เรื่องข้อจำกัดในการเป็นผู้ปกครองและอำนาจปกครอง ตามมาตรา 29 วรรคแรก จากการศึกษาพบว่า ข้อจำกัดคือเด็กที่เกิดจากครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศยังไม่ได้รับการคุ้มครองเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่ประสงค์จะมีบุตร อีกทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยยังคงยึดติดกับหลักมรดกตามสายโลหิตตามมาตรา 1546 เป็นสำคัญทำให้เด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นบุตรของหญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนจากการให้กำเนิดทำให้เด็กไม่ได้รับประโยชน์จากผู้ปกครองที่ประสงค์จะมีบุตรอย่างแท้จริงซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก สอดคล้องกับปาริชาติ ม่วงศิริ (2565) ที่ให้ความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าเด็กที่เกิดมาอย่างไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโดยการเป็นผู้ปกครองจะต้องเป็นไปตามหลักการเป็นมรดกตามประมวล

แพ่งและพาณิชย์ และยังคงสอดคล้องกับหลักสายโลหิตตามที่ กวินรดา ปานกลาง (2562) ให้ความเห็นว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดในการกำหนดสถานะความเป็นบุพการีและสิทธิในการปกครองดูแลเด็กสำหรับกฎหมายไทย

ตามมาตรา 34 กำหนดให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและมรดกมาใช้บังคับโดยอนุโลม เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ พบว่าในพระราชบัญญัตินี้ยังคงไม่ครอบคลุมและไม่มีกำหนดเรื่องอำนาจปกครอง จึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทนั้น ยังคงจำกัดการใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันไว้เฉพาะคู่สมรสชายหญิงเท่านั้น ส่งผลให้คู่รักเพศเดียวกัน ไม่สามารถมีสถานะผู้ปกครองร่วมได้ จึงทำให้ผู้ปกครองฝ่ายหนึ่งถูกกีดกันจากการตัดสินใจสำคัญเกี่ยวกับเด็ก ทำให้เด็กขาดความมั่นคงในสวัสดิภาพซึ่งเป็นการไม่คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กที่เกิดจากครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ

3) เรื่องหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก ยังขาดบรรทัดฐานในการตีความของศาล จากการศึกษาพบว่า การตีความ คำว่า “ความผาสุกและประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ” ตามมาตรา 30 ยังไม่สามารถครอบคลุมและรองรับสถานการณ์ของเด็กที่เกิดจากครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างเพียงพอ การขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนสำหรับเด็กที่เกิดจากครอบครัวหลากหลายทางเพศย่อมส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนทางกฎหมาย เป็นการกระทบต่อสิทธิและสถานะทางกฎหมายของเด็กโดยตรง อีกทั้งพบว่า หญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนซึ่งไม่มีเจตนาจะเลี้ยงดูเด็กที่เกิด ยังคงถูกกำหนดให้มีสถานะเป็นผู้ปกครองชั่วคราวในทางกฎหมายซึ่งไม่ได้มีความประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวตั้งแต่แรก อันก่อให้เกิดภาระที่ไม่เป็นธรรมต่อหญิงผู้รับตั้งครรภ์แทน และทำให้เด็กที่เกิดมาอาจไม่ได้รับประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับความเห็นของพรพนธิพา สุขจิตร และ เกียรติพร อำไพ (2566) ว่าการที่กฎหมายไทยกำหนดให้หญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองไปชั่วคราว มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของหญิงที่จะมารับตั้งครรภ์แทนเพียงในมิติด้านการแพทย์ แต่ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ด้านสภาพความเป็นอยู่ ครอบครัว สังคม และการศึกษา อาจนำไปสู่ความเสียหายของเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิตามหลักสากล

สรุปการเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทย สหราชอาณาจักร และประเทศกรีซ

สรุปการเปรียบเทียบและวิเคราะห์พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 กับกฎหมายประเทศกรีซเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือไม่อนุญาตให้ครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในเรื่องอำนาจปกครองประเทศกรีซยังคงเหมือนกับประเทศไทยที่คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศยังถูกจำกัดอำนาจการปกครองบุตร และถึงแม้จะมีข้อกฎหมายบางประการที่คำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กแต่ด้วยข้อจำกัดที่กล่าวมาส่งผลให้กฎหมายทั้งประเทศไทยและประเทศกรีซยังคงไม่บรรลุหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กอย่างแท้จริง และเมื่อเปรียบเทียบกับสหราชอาณาจักรพบที่มีความแตกต่างกับระบอบกฎหมายไทยและกรีซอย่างชัดเจน โดยพระราชบัญญัติของสหราชอาณาจักรนั้นเน้นความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ ให้สิทธิในการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ แก่ทุกครอบครัวที่มีความประสงค์ที่จะมีบุตร โดยสามารถขอให้ศาลออกคำสั่งกำหนดการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้ผู้ประสงค์ที่จะมีบุตรได้เป็นผู้ปกครองเพื่อมอบประโยชน์และให้การดูแลคุ้มครองเด็กได้ถูกต้องตามกฎหมายซึ่ง การออกคำสั่งนี้มีข้อกำหนดให้ศาลต้องคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรกสะท้อนเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์เป็นสำคัญไม่ใช่ยึดตามเพศสภาพของผู้ปกครองเป็นตัวกำหนด

ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายและนโยบายสาธารณะ

ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย

1) มาตรา 30 ต้องมีการกำหนดแนวทางตีความเชิงรูปธรรม โดยการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 หรือการบัญญัติเกณฑ์พิจารณาในกฎหมายหรือออกแนวทางปฏิบัติ และ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติฯ มาตรา 30 ว่า “ในกรณีที่สามีและภริยาที่ชอบด้วย

กฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครุฑแทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิดให้หญิงที่รับตั้งครุฑแทนเป็นผู้ปกครองเด็กนั้น จนกว่าจะมีการตั้งผู้ปกครองขึ้นใหม่ทั้งนี้ให้หญิงที่รับตั้งครุฑแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง เด็กผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้ปกครองได้และในการตั้งผู้ปกครองดังกล่าวให้ศาล คำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของเด็กนั้นเป็นสำคัญลำดับแรก” เพื่อเน้นย้ำถึงเจตนารมณ์ของหลักประโยชน์สูงสุด ของเด็กอย่างแท้จริง

2) เสนอให้รับรองสถานะผู้ปกครองตามเจตนา (Intended Parents) และให้คู่รักเพศเดียวกันมีสิทธิอำนาจปกครอง ร่วมกัน โดยเพิ่มเติมคำนิยามในพระราชบัญญัตินี้ในมาตรา 3 เพิ่มข้อความ “สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ รวมถึงคู่สมรสที่เพศเดียวกันที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายด้วย” และเพิ่มเงื่อนไขในการเข้าใช้บริการในมาตรา 21 “คู่สมรสที่เพศเดียวกันที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตั้งครุฑได้”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะ

1) มีการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการปรับแนวคิดของกฎหมายครอบครัวลดการยึดติดกับสายโลหิต และ เปิดรับแนวคิดที่เน้นความสัมพันธ์หรือเจตนา เพื่อให้สอดคล้องกับครอบครัวหลากหลายทางเพศและหลักประโยชน์ สูงสุดของเด็ก

2) ปรับปรุงกระบวนการพิจารณาและอนุมัติคำขอ ให้โปร่งใส ยุติธรรม และยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

3) จัดทำแนวทางการปฏิบัติหรือคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน ลดความคลุมเครือ และป้องกัน ปัญหาการตีความที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

บทความเรื่อง “ปัญหาแนวทางในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วย การเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ภายในครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเพศ: ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายที่เกี่ยวกับการ ใช้อำนาจปกครอง” มุ่งเน้นที่จะศึกษาภายใต้ขอบเขตการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดย อาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในกรณีการใช้อำนาจปกครองภายในครอบครัวที่มีความหลากหลาย ทางเพศ ซึ่งศึกษาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 เป็นหลักเพื่อเทียบกับกฎหมายของสหราชอาณาจักรและกฎหมายประเทศกรีซ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดใน การศึกษาทางด้านความซับซ้อนของเนื้อหา ภาษา และระยะเวลาในการศึกษา จึงทำให้ยังไม่สามารถเปรียบเทียบกับ กฎหมายประเทศอื่น ๆ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างที่อาจนำไปสู่การพบข้อจำกัดของกฎหมายไทยเพิ่มเติม หากมีการ วิจัยในครั้งต่อไปอาจเพิ่มการเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอื่น ๆ โดยนำบทความนี้ไปศึกษาต่อยอด และนำเสนอ การแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากขึ้นได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กำธร พุกพานานนท์. (2561). เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์. กรุงเทพมหานคร. ภาควิชาสูติศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย : 26.

กวีจรดา ปานกลาง. (2562). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดสถานะความเป็นบุพการีของเด็กที่เกิดโดยอาศัย เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ชวินโรจน์ ชีรพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเงางาม. (2560). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความ หลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 : 99-100.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, วสันต์ เหลืองประภัสร์ และ ปานรัตน์ นิรมাত্রสูง. (2553). การปรับเปลี่ยนกลไกเชิงสถาบันเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานด้านเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร. ร่างรายงาน ฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย. กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่นและกองทุนเพื่อเด็กแห่ง สหประชาชาติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 6.

- ปิยะรัตน์ เอี่ยมคง, ธัชภัท พันตรา, กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง และ สุภาพร สมบัติ. (2567). การพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการมีบุตรอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาประชากรและทุนมนุษย์. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ปีที่ 47: 109-110.
- ปาริชาติ ม่วงศิริ. (2565). ข้อจำกัดของการอุ้มบุญตามกฎหมายไทย: ศึกษากรณีผู้ที่มีสิทธิขอให้ดำเนินการให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 16(2): 237.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (ฉบับแก้ไข) พ.ศ. 2558, (2558,1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 38 ก.
- พรนิภา วิเศษสุวรรณ และโกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2020). การศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็ก และ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 กรณีเด็กอุ้มบุญ. วารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 9(2): 423-426.
- พรรณธิพา สุขจิตร และ เกียรติพร อำไพ. (2566). สิทธิเด็กและการคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1: 73-74.
- ศุภาพิชญ์ อิงคโชติวัฒน์. (2023). การคุ้มครองสิทธิของเด็กที่เกิดตามพระราชบัญญัติเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน): 205.
- สุกัลลน์ พารา. (2019). ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ในคู่สมรสที่เข้ารับการรักษามีบุตรยาก:กรณีศึกษาที่ศูนย์รักษาผู้มีบุตรยาก โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. TUH Journal online Volume 4 No. 2: 34.
- Burrell Celia. (2023). *Surrogacy in Modern Obstetrics in the UK: Review of the Parental Order (HFEA 1990) over the past three Decades*. *Annals of Pregnancy and Care*: 1-3.
- Hellenic Republic.(1946). *Greek Civil Code*. Athens: Government Gazette.
- legislation.gov.uk. (2009). *The Human Fertilisation and Embryology Act 2008 (Commencement No.1 and Transitional Provisions)*. Order 2009.
- Martha Fineman. (2004). *The Autonomy Myth: A Theory of Dependency*. United States: New Press.
- Sam Everingha. (2025). *Major Change to Greek Surrogacy Laws: What It Means for International Intended Parents*. *Growing Families*.
- Vasileiou, M. (2025). *Surrogacy and Legal Parenthood in Greece – One Size Fits (Almost) All*. *Central European Academy Law Review*, 2(1): 1, 349-353.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).